

TIJDSCHRIFT

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt“

TE

AMSTERDAM

21^e Jaargang

AMSTERDAM

JOHANNES MÜLLER

1913

Gemengde Berichten.

Waarde van penningen in 1730.

In den inventaris van den boedel van wijlen mr. JONAS WITSEN, in leven baljuw van Amstelland, op 14 September 1730 verleden voor den notaris J. EYBERGEN Az. te Amsterdam, zijn de volgende penningen beschreven :

Een goude vreedepening van 1667 1), wegende 128 $\frac{1}{2}$ engels in een silvere doos	f 289 : 13 : 12
Een goude penning van de belegering van de Graaff	„ 93 : 15 : 8
Een goude penning van LODEWIJK de 14e van 1660	„ 38 : 10 : 0
Een goude penning van de belegering van Thoorn, 1629 2)	„ 20 : 10 : 0
Een goude penning van paus INNOCENTIUS de 11e	„ 22 : 17 : 0
Een goude penning met Consistit Imperando Orando Laborando	„ 9 : 9 : 0
Een zilver vergulde trouwpenning van prins WILLEM II met prinsesse van Engeland 3)	„ 9 : 10 : 0
Een zilveren penning van 't hollende paart 4)	„ 7 : 14 : 0
Een zilveren penning vrede 1714	„ 10 : 13 : 0
Een zilveren Sweedse penning CAREL GUSTAVUS	„ 2 : 13 : 0
Een Rooms livornie van INNOCENTIUS XI „	2 : 16 : 0
Een CROMWEL	„ 1 : 13 : 0

Medegedeeld door D. S. VAN ZUIDEN.

1) VAN LOON II, p. 555. I.

2) Thaler ter herdenking van de dappere verdediging der stad Thorn tegen de Zweden, onder generaal WRANGEL. MADAI, 2343. REIMMANN, 7073.

3) VAN LOON II, p. 258. I of 2.

4) Penning op den dood van Prins WILLEM II, door SEBASTIAAN DADLER. VAN LOON II, p. 353. (RED.)

Begravenispenning van CORNELIS VAN BEAUMONT.

Gaarne zoude steller dezès eenige aanwijzing of gegevens ontvangen omtrent bovenbedoelden penning, welks uit het latijn vertaald opschrift blijkt uit het Weeskamerarchief te Leiden (Weesboedels 1397 : ee.) : „CORNELIS VAN BEAUMONT heeft den Staat 25 jaaren gediend, Vaandrig, Capitain, Rittmeester van een comp. carabiniers, aide-de-camp by de Graaf VAN STIRUM, Majoor en Colonel, geboren den 20 October 1644, overleed tot Breda 23 October 1700, oud 66 jaaren”. Blijkbaar kloppen de gegevens omtrent 's mans levensduur niet. Hij was een zoon van JOHAN VAN BEAUMONT en MARIA DE WITTE FRANÇOISDR., vermeld in BALEN, Dordrecht, blz. 935, VII, 4.

PERCONTATOR.

De *Numismatischer Verein* te Dresden heeft Mej. MARIE G. A. DE MAN, lid van de redaktie van ons Tijdschrift, benoemd tot korrespondeerend lid.

Penning van M. HOLTZHEY. (Vervolg VAN LOON n°. 80).

MARTINUS HOLTZHEY, „mr. medalieur, borger en inwoonder der stad Amsterdam”, gaf bij verzoekschrift aan de Staten van Holland en West-Friesland te kennen, „dat hy met veel moeyte ende costen hadde gemaekt” de bij het verzoekschrift overgelegde „medaille, rakende de verdreven Saltsburgers”, doch dat hij tot de ervaring was gekomen, hoe „verscheyde baatsoekende menschen besigh waren de voorz. medaille van een seer slegt en gering alloy na te maken”. Hij verzocht daarom octrooi voor het maken der bedoelde medaille gedurende 15 jaren. Het verlangd octrooi werd hem bij besluit van 18 Februari 1733 verleend onder

voorwaarde, dat hij „een medaille wel geconditioneert” zal hebben te brengen „in de bibliotheek van de universiteit te Leyden.”

Bij het verzoekschrift was eene gedrukte „memorie” 1) gevoegd van dezen inhoud :

Gedenkpenning

ter gedagtenis dat de algemeene Staaten der Vereenigde Nederlanden, agthonderd om de Religie verdrevene Saltsburgers, in bescherming hebben aangenomen.

Op de Voorzyde ziet men de Maagd der Vereenigde Gewesten, op de agtersteven van een Schip zittende, op haar gewoone Wapen-Schild leunen, houdende de gehandhaafde Hoed, der Vryheid, op een speer in de linkerhand ; voorts is zy door zinnebeeldige by-cieraden, die haren stand en Koophandel uitdrukken, verzeld. Op de andere zyde is dezelve Maagd, staande als een strijdbare Heldinne, verbeeld ; ze is kennelyk aan haar Schild, en de nevens haar leggende Leeuw. Zij bedekt eenige Saltsburgers, ten bewyze van bescherming, met haar Schild, terwijl ze met de rechterhand haar de Vryheid van Godsdienst, door den Bybel en de Hoed, op een Altaar leggende verbeeld aanbied : Voorts ziet men ter linkerzyde de Mildadigheid gereed staan, om geld ter nooddruft, aan de arme Verdrevelingen uit te deelen : wat agterwaarts staat de zuivere Godsdienst, die, met handen en oogen ten Hemel gekeert, God dankt voor haare Verlossinge : voerende tot omschrieten op beide zyden :

BELGIUM FOEDERATUM.

PERFUGIUM MISERIS

Het Vereenigt Nederland de Toevlugt der Verdrukten.

Tot nader opheldering staat op de voorgrond.

DCCC SALBURGENSIB : SEDES ASSIGNATÆ MDCCCXXXIII.

1) Deze „memorie” is de origineele beschrijving, die bij den penning verkocht werd. v. K.

Agthonderd Saltsburgers een Veilige Schuilplaats geschonken. (Octrooiregister Holland, inv. n°. 1687 in het Rijksarchief te 's-Gravenhage).

Medegedeeld door D. S. VAN ZUIDEN
te 's-Gravenhage.

Verlag Koninklijk Penningkabinet over 1911.

Uit de verzameling LANNA werden te Berlijn fraaie 16e en begin 17e eeuwse penningen aangekocht o.a. ter eere van HEINRICH WALTTER VON ORSY, 1567; THEODORUS MENGOLUS, 1575; ANTONIUS MUYES, 1581; een penning van 1614. Vz. borstbeeld eener vrouw, Kz. geraamte, door PAUL VAN VIANEN; welke 5 stukken op een fraaie lichtdrukplaat (VAN LEER) zijn afgebeeld.

Twee onbeschreven penningen, geslagen bij het tot standkomen van den vrede van Rijswijk, 1697, een dito op den vrede van Rastadt, 1714, en een penning ter eere van HANS WYNMAN, 1586; mochten worden opgenomen in onze keurkollektie.

Een onbekende rijksdaalder van Gelderland, een groot van Borkuloo, een proef in vijfvoudige zwaarte van den dukaton van Utrecht, proeven der munten van de stad Groningen en onbekende navolgingen van een nederlandschen rijksdaalder en een dukaat, vormen de belangrijkste aanwinsten op het gebied der vaderlandsche munten. Noodmunten van Haarlem, Woerden, Zierikzee en Groningen (beleg van 1577) werden aangekocht.

Z.

Graanmaten.

De Belgische numismaten hebben terecht ingezien, dat er een innig verband bestaat tusschen de numismatiek en de metrologie, getuige o.m. de belangrijke mededeelingen

omtrent oude maten en gewichten van ons buitenlandsch lid ALPH. DE WITTE in de *Revue Belge de Numismatique* Ik meen met het oog op dat verband tusschen beide genoemde wetenschappen goed te doen door in het *Tijdschrift* mede te deelen, dat de rekening van AMILIUS DE BILLEN, rentmeester van den hertog van Gelre, loopende over het tijdvak 28 October 1313—13 Juli 1314 en berustende in het rijksarchief te Arnhem, ons het volgende omtrent de middel-euwsche Geldersche graanmaten doet kennen.

Het Arnhemsch malder en het Harderwijksch malder waren ieder verdeeld in 4 schepels 1).

De rentmeester nam bij zijne herleidingen aan :

— dat het Doesburgsch malder even groot was als het Arnhemsch malder ;

— dat 8 Zutphensche malder = 7 Arnhemsche malder ;

— dat 10 Harderwijksche malder = 9 Arnhemsche malder

en dat 5 Nijmegensche malder = 6 Arnhemsche malder.

's-Gravenhage.

AUG. SASSEN.

Muntstempel.

Er zijn hier tegenwoordig nogal wat guldens in omloop, waarop in het randschrift een D door een omgekeerde G is vervangen; aldus :

GOO ZIJ MET ONS.

Dit is een misstempeling ; de guldens zijn niet valsch 2).

(*Sum.-Post.*)

1) Ook het Nijmeegsch malder was, 1362, verdeeld in 4 schepels. (Zie *Verslagen en Mededeelingen van de Vereen. tot uitgaven van brieven van het oude vaderl. recht*, deel V, blz. 90 en volg.)

2) Ik ontving onlangs een dergelijken gulden.

*Iets over de munten, gangbaar in de portugeesche
bezittingen op het laatst der 16e eeuw.*

In het eerste deel van het *Itinerario*, voyage ofte schipvaart van JAN HUIJGEN VAN LINSCHOTEN naer Oost ofte Portugaels Indien 1579—1592, door Prof. Dr. H. KERN uitgegeven, troffen wij in het 35ste hoofdstuk eene uitvoerige beschouwing aan over de inheemsche en vreemde munten in Goa in omloop, die wij van genoegzaam belang oordeelden om er onze leden mede in kennis te stellen. J. H. VAN LINSCHOTEN werd in 1563 te Haarlem geboren. Twee zijner broeders, zegt Prof. KERN, waren in Spanje woonachtig; in December 1579 trok ook hij daar heen, bleef er echter niet, maar verhuisde naar Goa. Toen VAN LINSCHOTEN in 1589 naar Nederland terugkeerde, leed hij bij de Azoren schipbreuk. Eerst in 1592 kwam hij te Enkhuizen na eene afwezigheid van 13 jaren terug. Zijne bevindingen heeft van LINSCHOTEN in zijn *Itinerario* neergeschreven, dat in 1596 werd uitgegeven. Later maakte hij nog twee reizen naar het Noorden, werd tesorier van Enkhuizen en stierf den 8en Februari 1611, 48 jaren oud.

Thans volgt een deel van het 35ste Capittel, dat over de munten van Portugeesch Indië handelt. Wij schreven het over met de verklaringen onder aan de bladzijden er bij, zooals het in den tekst gedrukt stond.

Dat 35. Capittel.

Het principaelste ende ghemeenste gelt is genaemt Pardaas Xeraphijns, 1) is van Silver: maer van quade alloy; wordt geslaghen in Goa; hebben een S. SEBASTIAEN aen d'een zyde, en 3, oft 4. aen een gebonde Pylen aen d'ander zyde, en doet so veel als 3 Testoenen 2) ofte 300 Reijs

1) Xeraphijns = Portug. vervorming van Arab. „sjarif“ of „asj'rafi,“ een Dinar of 300 Rejs.

2) Spaansch „teston“, eene zilvermunt.

Portugaelsche munte, ende slaet op ende af, luttel min ofte meer, nae de wissel gaet. Nu isser noch een rekeninge van gelt, diemen noemt Tangas, 1) niet datter sodanige in specie zijn : maer worden alleen so genoemt inde tellinge, vijf Tangas doen een Pardau ofte Xeraphijn, te weten, quade munte : want hebben twee manieren van tellen, quade ende goede munte : want 4 Tangasen goede munte, doen soo veel als 5 Tangas quade munte, waerom altoos in 't coopen ende vercoopen bedingen quade ofte goede munte. Nu isser noch een rekeninghe diemen heet Vintijns 2), en is oock niet in specie, dan alleen in de tellinghe. Dese 4 goede ende 5 quade munte doen een Tanga ; Het leeghste ende 't minste gelt is ghenaemt Bazaruco, dese doen 15 quade ende 18 goede munte ; Een Vintijn en 3 Basarucos doen so veel als 2 Reijs, Portugaelsche munte ; is gegoten munte van quaet Tin ; somma dat die 375. Basarucos doen een Pardau ofte Xeraphijn ; Nu isser noch een munte uyt Persien, ghenaemt Larrijs, zijn lanc werpigh, seer goet fijn silver, sonder eenighe alloy ; dese gelden 'tstuck 105. 108. Basarucos, nae dat de Wissel gaet, luttel min ofte meer.

Noch hebben zy een geldt ghenaemt Pagodes, 3) zijn van Gout, van 2. ofte 3. soorten, doen altoos over die acht Tangas ; zijn gemunt van de Indianen ende Heydenen, met een Afgod in Duyvelsche Figure, waer om worden ghenaemt Pagodes. Daer zijn ander Goude munte, genaemt Venetianders, sommighe in Venetien ghemunt, andere in Turckyen, doen ghemeenlijck twee Pardauen Xeraphins ; Hebben noch een Goude munte, genaemt S. THOMAS, om datse een

1) Dit woord oorspronkelijk Mongoolsch, tamacha, Turksch tamga, damga, eig. kenteeken, merk is overgegaan in verschillende talen in Indië, o.a. in laat Sanskrit als tanka, tanga. Ook het Russische woord „dengi” is er uit ontstaan.

2) Portugeesch „vintem”, ter waarde van 20 Reis.

3) Een lijst van 35 soorten van deze munt, met opgave van hun gewicht, zuiver goudgehalte en intrinsieke waarde vindt men in PRINSEPS, *Useful Tables* (ed. THOMAS) p.p. 43, f.

S. THOMAS gefigureert hebben. doen altoos over die 7. somtijts 8 Tangas ; Men heeftter oock Realen van achten, 1) dieder van Portugael ghebracht werden, dese noemense Pardauwen de Reales, oock anders en isser geen munte gangbaer van Portugael ; dese doen daer ghemeenlijck alser eerst comen met die Portugaelsche schepen 436. Reis van Portugael, ende daerna verhooghense inde Wissel, alsmense soeckt om naer China te voeren : maer en gelden noyt minder noch leegher. Men useert in Goa in 't coopen ende vercoopen een sekere maniere van rekeninge ofte tellen ; Daer zijn Pardauwen Xeraphijns ; dese zijn in specie gemunt van silver ; Noemen oock Pardauwen van goudt, waervan geen munte in specie en is ; maer also in tellinghe ende rekeninge genoemt wert : want als men coopt ende vercoopt Peerlen, Gesteenten, Goudt, Silver ende Peerden, noemen maer so veel Pardauwen, ende is dan te verstaen, dat elck Pardau is van 6. Tangas: maer van ander waren, als ment niet te voren bedinght, noement slechtelijck Pardauwen; zyn Pardauwen Xeraphijns, van 5 Tangen 'tstuck. Zy gebruijcken oock te segghen een Pardau van Larrijs, dat zyn vijf Larrijs, elcke Pardau ; dit zijn die munte ende rekeninghe van Goa, daer zij haren handel met dryven, ende oock menigh wel weet te winnen met die wisselinghen van dien, op zijnen tijt te coopen en de weder te vercoopen, daer is groote valsigheyt onder die Pardauwen Xeraffijns, welcke die principaelste ende gangbaerste munte is, waerom ghestelt zijn op alle hoecken van de straten ende andere wegghen, Indianen die Christenen zijn, die men heet Xaraffes, dese besien tgeldt om een cleijn profijt, ende zijnder so correct op dat zy 't al tellende deur de handt laten passeeren, ende wetent op een haer te zien sonder yet inde

1) Deze spaansche munt was als wettig betaalmiddel in de Nederlanden toegelaten tegen een van regeeringswege vastgestelden koers, welke bij plakkaat van 2 Sept. 1594 op 2 gulden 5 stuivers bepaald werd.

hand op te nemen, datter een valsch is, al lachse onder duyzenden, ende al nemen wyse in de hant ende keerense duysent mael om, en connense van de goede niet onderscheyden: maer op smytende vintmer die valsigheyt in; dese worden op 't vaste lant van de Indiaensche heydenen gheslaghen, om de Portugesen daer met te bedrieghen, waerom niemand gelt derf ontfanghen, ja al waert maer een halve Pardau, sonder dese Xaraffes te toonen, dese tellent gelt met sulcke rassigheyt, ende al tellende besient oft goedt is, soo datse haer verobligeeren, soo daer yet te cort ofte valsch onder ghevonden wort, naer dat zy 't getelt ende gesien hebben, zyn ghehouden het selfde goet te doen ende te betalen, doch selden gebeurt datter falicant aen ghevonden wort; zyn oock zeer ghedienstig om 't gelt op te loopen wisselen, ende al watmender van doen heeft; sitten aen de hoecken ende voor de huysen op die straten met een tafel met gelt op hoopkens, elcke hoopken van een Tanga, welcke zyn 75. Basaruco, ende als iemand een Pardau wil wisselen, gheven altoos twee ofte drie, somtijts acht ofte tien Basarucos, boven die 375. Basarucos, waer mede zy haer weten te gheneren, ende soo van alle ander munte naer advenant.

Medegedeeld door M. D. M.

Gouden penning aan THOMAS SPELEVELD vereerd.

In de *N. R. Courant* van Maart 1912 komt een merkwaardig verhaal voor uit den Russischen veldtocht van 1812 door een ooggetuige (wijlen den Kolonel der Genie A. KOOL) opgesteld. Een gedeelte uit dit droevige relaas trof mij bijzonder, daar het den naam van den in Zeeland goed bekenden Luit.-Kolonel THOMAS SPELEVELD vermeldde, die verschillende bijdragen tot de geschiedenis dier provincie het licht heeft doen zien en die wegens zijne ver-

diensten door het Zeeuwsch Genootschap met den gouden eerepenning werd begiftigd. Dat SPELEVELD zeer ingenomen was met de hem vereerde medaille, bewijst het volgende, dat wij woordelijk uit het geschiedverhaal overnemen:

„In Dubrowna moest ik den luit.-kolonel SPELEVELD in een boerehut achterlaten. Veel moeite had ik mij reeds gegeven den ziekelijke man voort te helpen. Zoo lang hij zijn rijtuigje had, ging het redelijk goed, doch toen dit verloren was gegaan, moest hij te paard rijden, wat niet meer ging met zijn door koude verkleumde leden. Hij was een talentvol officier, doch hij had niet de gave om zich bij de Fransche officieren bemind te maken, waardoor hij een onaangenaam leven had. Hij had de onvoorzichtigheid gehad, vele zijner manuscripten, de geestesproducten van vroegere jaren, mede naar Rusland te nemen. De kist, waarin zij zich bevonden, was bij den aanval der Kozakken nabij Malojaroslawetz vermist geraakt. Van af dit oogenblik liet hij den moed geheel zakken. Toen ik hem verliet scheen zijn verstand door de koude reeds zeer geleden te hebben. De arme man had voortdurend een gouden medaille in de hand, welke hij eens als prijs van het Zeeuwsch Genootschap had verworven en meende dat deze hem overal zoude moeten redden. Men heeft naderhand nooit meer van hem gehoord.”

THOMAS SPELEVELD had eene opleiding als bouwkundige genoten. NAGTGLAS deelt van hem mede, dat hij een vurig patriot was. In 1787 naar Frankrijk uitgeweken, keerde hij in 1795 naar Nederland terug. Hij werd toen tot luitenant benoemd. Tijdens zijn verblijf in Middelburg in 1805 en 1806 gebruikte hij zijn vrijen tijd om het eiland Walcheren in al zijne bijzonderheden na te gaan. Als gevolg van deze onderzoekingen gaf hij in 1808 zijne „*Brieven over het eiland Walcheren*” uit. Eene zijner andere verhandelingen „*Over den door opslikking verhoogden bodem van de Middelburgsche haven en van het kanaal door Welzinge*” werd in 1806 door

het Zeeuwsch Genootschap met den gouden eereprijs bekroond. Wij hebben uit het bovenstaande gezien, dat deze medaille de campagne door Rusland heeft medegemaakt. Zij zal vermoedelijk na het overlijden van kolonel SPELEVELD wel gestolen en daarna gesmolten zijn. NAGTGLAS vermeldt het treurig einde van THOM. SPELEVELD niet, wij lezen slechts bij hem, dat hij als luit.-kolonel der Genie is overleden.

M. D. M.

Muntwaarde 1409—1412.

In het Rijksarchief te Arnhem berusten vier rekeningen van den rentmeester over het burggraafschapsambt van Nijmegen. Die rekeningen loopen respectievelijk over de volgende tijdvakken:

1. 21 April 1408—29 April 1409.
2. 15 Augustus 1409—13 Juli 1410.
3. 13 Juli 1410—13 Juli 1411.
4. 13 Juli 1411—13 Juli 1412.

De posten der twee eerste rekeningen zijn uitgedrukt in Nieuwe Geldersche Guldens en Grooten. De Grooten worden in de tweede rekening Nieuwe Grooten genoemd. De posten der twee laatste rekeningen zijn uitgedrukt in Geldersche Guldens en Meeuwen. In de vierde rekening komt de Groot als halve Meeuw voor. 1) 15 Grooten of $7\frac{1}{2}$ Meeuw waren gelijk aan 1 ƒ . Derhalve was 1 Groot = 16 d .

In de rekeningen komen vijf munten voor. De koers dier munten in elk der genoemde tijdvakken wordt aangetoond door het hier volgend staatje:

1) Vergelijk Tijdschrift 1911, blz. 101.

Naam der Munt.	1 ^e Rek.	2 ^e Rek.	3 ^e Rek.	4 ^e Rek.
Nieuwe Geld. Gulden	27 Gr.	27 N.Gr.	14 Mw.	14 Mw. = 28 Gr.
Rijnsgulden	50 „	50 „	25 „	26 „ = 52 „
Overl. Rijnsg.				27 „ = 54 „
Kroon	60 $\frac{3}{4}$ „	60 $\frac{3}{4}$ „	31 $\frac{1}{2}$ „	33 „ = 66 „
Oud Schild			35 „	

AUG. SASSEN.

Werkvergadering,

gehouden 26 October 1912, te 's-Gravenhage, in het
„Zuid-Hollandsch Koffiehuis”.

Tegenwoordig de heeren : AUG. SASSEN, DU CROOQ, VAN KERKWIJK, KAM, HIJMANS, EVELEIN, SCHARP, DE WITT HAMER, A. BOM, VAN DOORNINCK, CAREL BEGEER, WIENECKE, VAN KALCKEN, KNOTTENBELT, HOYNCK VAN PAPENDRECHT en KOCH.

Afwezig met kennisgeving de leden : SNOECK, SCHULMAN, HORA SICCAMA, CORN. BEGEER, SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG, TER GOUW, ZWIERZINA, VAN LIS, VAN LANSCHOT, RUYSDEREZ, HOEFER, BRUIJNESTEIN, SAAIJMANS VADER,

C. BEELAERTS VAN BLOKLAND, CORBELIJN BATTAEERD; BRAKENBURG VAN BACKUM, VAN BELLE, Mej. DE MAN en Mej. KOLFF.

De voorzitter opent de vergadering, heet de aanwezige leden welkom en spreekt zijn voldoening uit over de talrijke opkomst. Na lezing der notulen der voorgaande vergadering, die worden goedgekeurd, deelt hij mede, dat er een schrijven was ingekomen van den heer DU CROCCQ, waarin deze de meening en eventueel den steun der leden vraagt, voor het stichten van kleine verzamelingen van nederlandsche penningen ten gebuike bij het onderwijs (zoogenaamde schoolverzamelingen). Op voorstel van den voorzitter zal dit schrijven op de volgende zomervergadering worden behandeld.

Hierna werd het woord gegeven aan den heer EVELEIN, tot het houden van een voordracht over „Rome's muntwezen tot op de invoering van den denarius". Deze geeft, in zijn voordracht, door talrijke munten en foto's verduidelijkt, eene heldere uiteenzetting van het romeinsche muntwezen, aan de hand van het groote werk van den duitschen numismaat E. J. HAEBERLIN, *Aes Grave, Das Schwergeld Roms und Mittel-Italiens*. Spreker gaat na, hoe reeds heel wat vroegere en latere schrijvers getracht hebben de talrijke moeielijkheden en vraagstukken, die zich bij het oudste romeinsche muntwezen voordoen op te lossen en een' weg te vinden in den chaos. Maar noch MOMMSEN, noch BAHRFELDT in hunne bekende muntwerken vermochten tot een bevredigend resultaat te komen. Hoe nu HAEBERLIN, die jaren lang zelf verzamelde en alle verzamelingen bezocht en bestudeerde, tot zijn bekende „systeem" kwam, waardoor heel wat moeielijkheden werden opgelost, werd door spreker op eene duidelijke wijze aangetoond.

Hierna deelde de voorzitter een en ander mede omtrent de verhouding der verschillende leden van het college der Raden en Muntmeesters-generaal in 1629. De muntmeester-

generaal J. VAN NISPEN was er door zijne collegas zóó gehaat, dat zij hem op allerhande wijzen tegenwerkten en het leven onaangenaam maakten. Vermakelijke bijzonderheden gaf spreker van de verschillende plagerijen, waaraan deze had bloot te staan van de zijde zijner collegas, die hem vrijwel dood verklaarden. In 1629 zonden zij een voor VAN NISPEN bijzonder kwetsend rapport aan de Staten-Generaal, waarin zij hem beschuldigden van groote domheid, kwade trouw en hem betitelden als iemand die er „verstand van heeft groote en grove declaraties in te stellen”

't Antwoord van VAN NISPEN was niet malsch ; stuk voor stuk neemt hij zijne collegas onder handen en heeft tegen elk van hen zulke grieven en beschuldigingen, dat er zeker wel reden was voor zijn beweren, dat zij reeds lang van hun generaalsambt behoorden afgezet te zijn.

Ook deze spreker had met zijn voordracht, die eene kostelijke bijdrage vormt tot de zedenhistorie der 17de eeuw, veel succes. Eene uitgebreide verzameling prenten op de munt- en penningkunde betrekking hebbende, portretten van stempelsnijders en verzamelaars werd door de aanwezigen met belangstelling bezichtigd.

Na de voordrachten brachten de leden een bezoek aan den heer Mr. GOEKOOP, wiens fraaie verzamelingen antieke grieksche en gouden europeesche munten der 19de eeuw, zeer bewonderd werden.

De Secretaris,

A. O. VAN KERKWIJK.
